

La delegació d'Osona del Col·legi d'Arquitectes va organitzar diverses visites a La Blava. Gairebé dues dècades d'abandonament

han passat factura a la fàbrica on va treballar Miquel Martí i Pol. Els problemes d'inundabilitat impedeixen trobar-li un nou futur.

Dins de La Blava

Una visita a l'interior desfet de la fàbrica de Miquel Martí i Pol

Roda de Ter

Jordi Vilarrodà

Al poema 'No estem mai sols', de *La fàbrica*, Miquel Martí i Pol descrivia les màquines de La Blava de Roda: "(...) Hi ha sempre / quaranta-sis contínues que ens vetllen / i metxeres insignes / de principis de segle". Als treballadors, diu, se'ls contagia "la fressa monòtona de les cardes". Avui, el contrast és el silenci: a les immenses sales on retronien les màquines de manera que feia gairebé impossible parlar, hi regna el més absolut silenci. El trenquen només la remor del Ter i algun ocell que es mou enmig de la vegetació. Gairebé vint anys després d'apagar l'última de les màquines, hores, esbarzers i alguns arbres s'estan ensenyorint de l'espai que queda enmig de les naus. Aquest és el panorama que observava divendres passat un grup d'intrusos poc habitual a l'interior de l'antiga fàbrica, en una visita organitzada des de la delegació d'Osona del Col·legi d'Arquitectes per veure *in situ* la degradació d'un edifici que forma part del patrimoni històric, per moltes raons. L'arquitecte David Oliva, promotor d'aquesta visita, creu que era interessant fer-la "perquè molta gent no ha pogut accedir a dins de La Blava, sobretot des que l'Ajuntament va posar tanques a l'accés, amb bon criteri". Desgraciadament, una visita que també ha de servir per constatar que "no hi ha una previsió immediata" que La Blava es pugui rescatar de la degradació.

I és que gairebé dues dècades d'abandonament passen factura, però La Blava és més sòlida del que sembla. "Compte amb les barbacanes, millor entrar sense entretenir-se", adverteix a l'inici de la visita Oliva. Dels ràfecs treuen el nas algunes teules que s'aguanten precàriament. Les parets de totxo vist, però, es conserven perfectament. "Aquest material, ben posat, és molt sòlid, i els ràfecs l'han protegit de les humitats", comenta un dels arquitectes. Només cal veure l'edifici del Sucre de Vic, de l'any 1892, fet amb el mateix material. I La Blava és

posterior, de l'any 1925. Un dels enemics que tenen és la humitat que es pot filtrar per sota, des de l'entrada del canal, però també la vegetació: "Em fa més por això que no les humitats", explica Manel Alcubierre, l'actual arquitecte municipal de Roda de Ter.

En efecte, els vidres trencats de les emblemàtiques finestres de bastiments blaus que donen nom a l'edifici han donat pas als esbarzers i les hores que entren fins a dins les naus. Fins i tot les

A l'interior s'ha saquejat tot el que es podia, però les parets són fermes

branques d'alguna figuera s'atreveixen a aventurar-se en el lloc de les contínues o les cardes. Les naus continuen essent lluminoses, tal com es van concebre amb la idea que Tecla Sala tenia d'una fàbrica més *higienica* que les habituals de l'època, i d'un tracte més just amb els treballadors. La part més malmesa és la que va quedar afectada per un incendi l'any 2007, i és aquí on la teulada es va ensorrar. Entre les naus, hi ha crescut una autèntica selva. I tot allò que no han desfet les inclemències del temps o la natura que torna a ocupar el seu lloc, ho ha destrossat l'acció humana. Dins de La Blava, s'ha saquejat

TECLA SALA

Una dona única

El cas de Tecla Sala és únic, el d'una dona empresària que, dins la burgesia tèxtil catalana, va destacar pel seu tracte cap als treballadors i el seu mecenatge social. Nascuda a Roda el 1886, filla del petit empresari tèxtil Pau Sala, que tenia la fàbrica de Can Portavella, queda orfe de pare i mare molt jove. Es casarà amb el seu cosí Joan Riera, també del món de la filatura, que mor el 1926. Tecla Sala, després amb els seus fills, es farà càrrec de la fàbrica de Roda i de la de l'Hospitalet de Llobregat.

tot allò que era saquejable. Encara algú recorda haver-hi entrat poc després del cessament de l'activitat: "Hi havia molt mobiliari". No en queda res. Ni de la maquinària, òbviament. Però tampoc del cablejat, o de canonades. Res que pogués tenir un valor de venda. Escadussement, algunes metxes de cotó recorden quin material s'havia treballat allà: entrava al magatzem, a peu de carrer, i d'allà passava als diferents processos de producció, en les grans naus avui desolades. A la primera planta, pujant una escala de fusta, hi havia els despatxos: "Entraves aquí i hi havia tres taules, una era la d'en Miquel", explica Josep Rosanes, un rodenc fill i net dels escriptors principals de La Blava, que havia vist aquest lloc ple de vida. "A la fàbrica, hi havia dos personatges clau: el director i l'escriptor", explica. Quan el seu pare ocupava el càrrec, havia tingut a les seves ordres el jove Martí i Pol. Fa pocs anys, a l'inici de l'escala de les oficines, algú havia fet una acció artística-poètica: escrits a la paret amb tinta blava, s'hi llegien uns versos prou coneguts: "Ara, Miquel, / torna a ser el temps / del fil gruixut i les paraules / dures". Ho van tapar amb pintura blanca per sobre, i ara ja no es veu.

A la sortida, fosqueja i a la Guingueta de La Blava, al costat de la fàbrica, es prepara un dels últims concerts de la temporada. L'ocupació estiuenca manté amb vida aquesta part de l'antic parc que l'envoltava. "Eren per veure, aquests jardins!", recorda Rosanes. La comitiva, però, segueix la ruta fins a la nova passarel·la de la central dels Molins, sobre la resclosa que havia donat energia elèctrica a La Blava. Amb un projecte de l'arquitecte Joan Vilalta, es va recuperar ara fa un any i mig aquest pas sobre el riu que també forma part de la història industrial de Roda i que ara permet fer un recorregut circular curt i assequible a tothom. Serveix, entre altres coses, per entendre què era una fàbrica de riu, i el seu lligam amb l'aigua, font d'energia sempre i, algunes vegades, font de destrucció.

Una de les grans i lluminoses naus, oberta a tres vessants, completament despulada

Detalls de l'estat de l'edifici i el grup del Col·legi d'Arquitectes, en la visita

Un atzucac urbanístic

La inundabilitat, gran obstacle per donar un nou ús a La Blava

Roda de Ter

J.V.

En el seu darrer ple l'Ajuntament de Roda va aprovar el text refós del nou POUM, darrer tràmit perquè aquest entri en vigència. Sobre La Blava, ha estat impossible fer un canvi d'ús: Urbanisme només accepta que es mantingui l'actual ús industrial, i ha obligat l'Ajuntament a acceptar totes les instruccions de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA), que exclou a La Blava qualsevol ús que comporti una acumulació gran de persones. "És desco-ratjador", admet Albert Serra, alcalde de Roda. Des de l'any 2006, l'Ajuntament és propietari de la fàbrica.

El procés de compra havia començat des del mateix moment en què es va acabar l'activitat industrial. L'any 1999, es paraven les màquines d'Hilaturas Roda de Ter, la darrera empresa que hi va operar després d'un llarg període dins de l'aleshores

poderós grup Gossypium. El patrimoni va quedar en mans del Fons de Garantia Salarial (Fogasa), i finalment –després de diverses subhastes desertes– l'Ajuntament el va comprar per 1,2 milions d'euros, la meitat del seu preu inicial de sortida. El que en principi es podia considerar un acord avantatjós, però, ha acabat essent un maldecap. Les limitacions que imposa l'ACA, que considera inundable la fàbrica fins a l'alçada del primer pis, representen una limitació insalvable per fer-hi qualsevol plantejament de futur. Amb l'evidència que avui un edifici industrial d'aquestes característiques no interessa a les empreses, l'Ajuntament havia intentat fer un canvi d'usos, que considerés possibilitats residencials o d'altres tipus, però aquí han topat amb una rígida normativa. Roda tindrà aviat el seu POUM operatiu –el va començar l'any 2012– però La Blava seguirà igual.

Programació familiar de L'Atlàntida

Diumenge 8 d'octubre a les 12 h

El llop i les set cabretes

Per riure, cantar i rumiar

DE 2 A 7 ANYS

Diumenge 22 d'octubre a les 11 h i a les 17.30 h

Tocatico-tocatà

Carles Santos per a nadons

ESPECIAL NADONS

DE 0 A 5 ANYS

Dissabte 4 de novembre a les 18 h

Ritmes i rialles

El Pot Petit

ENTRE 3 I 5 ANYS

Diumenge 19 de novembre a les 12 h

Faboo

L'encant de la imaginació

A PARTIR DE 5 ANYS

Diumenge 3 de desembre a les 12 h

Zaquizamí

De Roberto G. Alonso

A PARTIR DE 4 ANYS

Diumenge 11 de desembre a les 12 h

Planeta Ka

Companyia Imaginart

ESPECIAL NADONS

D'1 A 3 ANYS

L'Atlàntida
Centre d'Arts Escèniques d'Osona

www.latlantidavic.cat

No t'ho perdís!

Ajuntament de Vic

Vic,
ciutat a la
mesura humana

Informació i venda: telèfon: 93 702 72 57 ext. 3 - 15205 - info@latlantidavic.cat